

УДК 811.161.2'373.611

<https://doi.org/10.33989/2524-2490.2020.32.202455>

ІРИНА ДЕНИСОВЕЦЬ

ORCID 0000-0002-1424-1652

(Полтава) (Poltava)

Place of work: Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

Email: denysovets.ira@gmail.com

ЯВИЩЕ ІНТЕРФІКСАЦІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРИВАЦІЇ

У статті досліджено основні підходи до витлумачення морфонологічного явища інтерфіксації в українському мовознавстві. Розглянуто різні погляди лінгвістів на поняття морфонологічної модифікації. Охарактеризовано внутрішньосистемну організацію словотвору в аспекті морфонології, встановлено особливості морфонологічних закономірностей на прикладі інтерфіксації в контексті різних частин мови. Проаналізовано тенденцію до використання в науковому обігу відмінних термінів на позначення словотвірного явища інтерфіксації.

Ключові слова: морфонологія; інтерфіксація; звукова прокладка; інтерфікс; словотворчий суфікс; нарощення.

Словотвірна морфонологія – досить молода галузь лінгвістики, яка вивчає закономірності та характерні особливості формальних модифікацій у морфемній структурі похідних під час словотворення, характеризує причини сполучуваності морфем на морфемному шві. Активізацію уваги мовознавців до питань, що стосуються морфонологічних явищ, простежуємо на початку ХХІ ст., зокрема М. Федурко досліджує морфонологічну структуру відмінникових словотвірних гнізд української мови, Г. Пристай аналізує динамічні процеси морфонологічних моделей відприкметникового словотворення, В. Русак описує морфонологію словозміни й словотворення білоруської мови. Проте теоретичні аспекти словотвірної морфонології української мови залишаються недостатньо опрацьованими.

Мета пропонованого дослідження – розкрити внутрішньосистемну організацію словотвору в аспекті морфонології, встановити особливості морфонологічних закономірностей на прикладі інтерфіксації.

Енциклопедія «Українська мова» у статті про морфонологію подає таку її характеристику як розділу мовознавства: «Морфонологія словотворення вивчає процеси взаємоприспосовування морфем при переході від твірного слова до похідного» (*Українська мова: енциклопедія, 2000*).

Словотвірна морфонологія займається вивченням закономірностей та особливостей функціонування формальних модифікацій у морфемній структурі слова під час процесів деривації. Комплексне вивчення морфонологічних явищ під час творення лексем дозволяє виявити закономірності валентності морфем, установити причини зміни формального вияву морфем. Морфонологія вможливує з'ясування підґрунтя, що стимулює ці зміни. Погляди про автономність словотвірної морфонології не поділяють усі мовознавці, проте наведемо низку аргументів, які обґрунтовують її окремішність: наявність основної мовної одиниці – морфонеми, автономних механізмів – морфонологічних типів і моделей, можливість формального моделювання похідних.

Морфонологічні модифікації – складне лінгвістичне явище, яке допомагає розкрити глибокі процеси словотворення, відбиває специфіку української мови. Вітчизняні морфонологи П. Коструба, М. Кравченко, І. Козленко, І. Савченко, М. Федурко значну увагу приділили описовій альтернативі як найактивнішому морфонологічному явищу, хоч у комплексних морфонологічних дослідженнях аналізують усі морфонологічні модифікації. Інтерфіксація (нарощення, аугментація) ґрунтовніше описана в дериватологічних працях, зокрема І. Ковалика, Н. Клименко, В. Горпинича.

Під час вивчення словотвірної морфонології похідних необхідно диференціювати морфонологічні явища, а саме інтерфіксацію.

Інтерфіксація – морфонологічне явище, при якому в процесі словотворення між двома морфемами з'являється звукова асемантична вставка, що усуває сполу-

чення фонем, які суперечать принципам морфонології або непригаманні певній морфемній структурі слова. Звукова прокладка характеризується відсутністю значення (тобто є асемантичною). Такі звукові прокладки можуть виникати за аналогією, у слові вони виконують суто єднальну функцію, пор.: *шо́се* + *-н-* → *шо́се-й-н-ий*, *купе* → *купейний*, *арго* → *арготичний*, *Африк-а* + *-ськ-* → *африк-ан-ськ-ий*. Дехто з мовознавців поділяє погляди, що такі прокладки входять до структури суфікса, а отже ускладнюють його («складні суфікси»), проте це твердження є хибним, адже їх не можна вважати ані різновидом суфікса, ані власне суфіксом, оскільки ці звукові прокладки позбавлені найважливішої ознаки морфеми: вони не виражають, на відміну від суфіксів, елемента чи то лексичного (дериваційного), чи то граматичного значення. Функція інтерфікса суто конструктивна (будівельна), а афікси мають певне семантичне навантаження. Цю проблему слушно обґрунтовує О. Земська, зазначаючи, що, ставлячи інтерфікси в один ряд із суфіксальними і префіксальними морфемами, ми порушуємо визначення морфеми як найменшого значущого елемента в складі слова. Зарахування інтерфіксів до складу морфем призвело б до того, що терміном «морфема» стали б називати явища функціонально відмінні: семантичні частини слова й асемантичні прокладки (Земська, 1973).

Морфонологічне явище інтерфіксації в науковому обігу позначають різними термінами: *нарощення*, *інтерфіксація* (Земська, 1973, с. 113), *інкорпорація* (Горпинич), що обґрунтовується неоднаковими підходами до визначення незначущих елементів, які з'являються на стиках морфем. Інтерфіксація (нарощення) за своєю дією протилежна утинанню, адже полягає в додаванні однієї фонемі або сполуки фонем під час словотворення.

Академічно усталеною є думка, що нарощення взаємопристосовують твірні основи та словотворчі афікси. Наявність аугментів залежить від характеру фонем на міжморфемному шві (Городенська, 1981, с. 12-13). Крім цієї функції, спостерігаємо, що іноді аугменти відрізняють похідні прикметники від власних і загальних назв, тому констатуємо, що їхнє вживання ґрунтується на семантичному принципі. Сполучні голосні *о*, *е* в композитах не можна потрактовувати тільки як «прокладку» між кінцевою приголосною першої основи та початковим консонантом другої, пор.: *деревообробний*, *зеленокий*. У таких дериватах немає потреби уникати приголосних, оскільки друга основа починається голосною фонемою. Ці інтерфікси – важливий словотворчий засіб під час творення складних слів (Асіїв, 2012, с. 19). В. Лопатін, розглядаючи такі голосні як окремі морфеми, підкреслює, що вони, зв'язуючи в єдине ціле основи, виконують роль спеціального граматичного засобу для поєднання основ у межах синтагми, яким є, у певному значенні, складне слово (Лопатін, 1977, с. 87).

Нарощення, які беруть участь у творенні простих слів разом із суфіксами, утворюють їхні морфонологічні варіанти (*Словотвір сучасної української ...*, 1979, с. 20). Вони функціують під час поєднання з основами певної формальної будови та семантики. Аугментація віддаленіша від фонемної структури основи та афікса, ніж чергування, а це зумовлює такі її особливості, як нижчий ступінь регулярності, можливість у деяких випадках обрати один із видів нарощень. Варто підкреслити, що аугментація загалом не властива українській мові. Проте вона особливо розвинулася в останній період, що відбиває розвиток аглютинативних рис у мові (Клименко, 1990, с. 96).

Традиційно аугменти постають у результаті перерозкладу основи, коли певна частина відходить до словотворчого суфікса. Такий нарощений формант поєднується з основами, які мають різну фонемну структуру.

Одиницею, у межах якої діє нарощення, є основа похідного слова, що утворюється поєднанням твірної основи та суфікса, тобто це спричинює подовження основи. Саме на словотвірному шві відбуваються морфонологічні модифікації, які іноді виходять за межі морфеми, можуть стосуватися фонемного складу двох морфем.

З аугментацією як морфонологічним явищем пов'язана проблема визначення морфемного статусу нарощеного сегмента. У мовознавстві по-різному потрактовують ці нарощення, проте всі інтерпретації можна узагальнити до двох поглядів:

по-перше, аугмент є структурною вставкою, або прокладкою з однієї або кількох фонем, яка не має статусу морфеми (Городенська, 1981, с. 12). Для позначення таких «асемантичних елементів» у мовознавстві послуговуються термінами *інтерфікси*, *асемантеми*, *структеми*, *конструкти*, *формативи*, *пусті морфи*, *вставки*, *прокладки*. Першим елементи такого типу описав М. Трубецької, назвавши їх *verbindungs morpheme* (з'єднувальні морфеми), однак єдності поглядів у питанні статусу цих одиниць досі немає. А. Зверев і О. Земська вважають, що у складі слова варто виділяти й незначущі елементи як самостійні морфеми (Зверев, 1981, с. 97; Земская, 1973, с. 113). По-друге, інтерфіксація спричинює нарощення лівої частини суфікса (Ковалик, 1958, с. 18). М. Федурко кваліфікує нарощення як «субморфи-розширювачі», акцентуючи на тому, що субморфи вичленовуються на площині реальних слів (непохідних і похідних) як особливі складники їхніх мінімальних значущих частин – кореневих та афіксальних морфів (Федурко, 2003, с. 238).

В. Горпинич, В. Лопатін, І. Улуханов такі елементи зараховують до складу суфіксів. Принцип визначення меж асемантичних компонентів структури слова запропонував В. Касевич, учений використав для їхнього позначення термін *субморфи* – одиниці, за формою аналогічні до морфів. Автор виділяв субморфи у слові за допомогою квадрата Дж. Грінберга. Якщо можливим є використання такого методу з метою вичленування значущих частин слова (Грінберг, 1963, с. 62), то є всі підстави використовувати квадрат і для виділення незначущих елементів, субморфів. Якщо виділення незначущого відрізка має місце не в одному випадку, це показник того, що він не унікальний, відтворюваний аналогічно морфемі, хоч і не має автономної семантики. Отже, це – субморф, пор.: *Америка – американський = Африка – африканський*. Процес появи таких елементів – нарощення (інтерфіксація).

Деякі мовознавці виокремлюють сполучні голосні в композитах як один із різновидів нарощення. Ці аугменти кваліфікують неоднаково: як окремі морфеми (Лопатин, 1977, с. 87); субморфи, які належать до першої з основ складного слова; інтерфікси – асемантичні морфеми, що виконують суто технічну, структурну роль (Касевич, 1986).

Часто нарощення виникає з метою усунення небажаних сполучень на стику морфем, зокрема через артикуляційно-мовленнєві ускладнення. В інших випадках використання нарощення зумовлене структурною недостатністю та семантичною невиразністю основ або зреалізовується з метою усунення омонімічних утворень, пор.: *косити – кос-арк-а*. Нарощення може супроводжувати творення різних частин мови: іменників (*буржуй – бурж-у-аз-і-а*), прикметників (*Гегель – гегел-ів-ськ-ий*), прислівників (*два – дв-і-чі*), дієслів (*стати – ста-н-уть*).

Н. Клименко наголошує, що в українській мові нараховують близько 30 субморфів, або інтерфіксів, серед них є продуктивні, які часто використовують у похідних словах і словоформах (-о-, -е-, -и-, -в-, -л-, -ів-, -й-, -н-), і малопродуктивні (-а-, -ою-), а також унікальні -с-, пор.: *рекорд-с-мен, спорт-с-мен* (Клименко).

Спираючись на погляди О. Земської, С. Пономаренко визначає, що «такі звукові прокладки можуть з'являтися в слові за аналогією, вони в ньому виконують суто єднальну функцію», пор.: *міліці-я + -ант- → міліціант* (у структурі з'явився вставний (інтерфіксальний) *ј*) (Пономаренко, 2016). Таке явище епентези з *ј* характерне для запозичених лексем з метою уникнення в них збігу приголосних.

Такі перетворення спостерігаємо в процесі утворення відаббревіатурних одиниць на позначення осіб, належних до певних політичних партій, військових формувань, міжнародних організацій, спортивних і медичних об'єднань, пор.: *унівець, сбувець* (аббревіатура закінчується на голосний) – відбулася інтерфіксація (звукова прокладка, вставка) з продуктивним інтерфіксом -в-; *ефбеерівець* (аббревіатура закінчується на приголосний) – інтерфіксація з продуктивним інтерфіксом -ів-, консонантні альтернативи на морфемному шві *р – р'* (напівпом'якшена вимова перед голосним -і). В. Семиряк стверджує, що, незважаючи на постійність окремих мовних чинників, які зумовлюють появу паралельних утворень на морфемному рівні, варіантність слів все ж не є закономірним явищем (Семиряк, 1971, с. 27). Такі зміни є позиційними й за своєю природою суто фонетичними, вони не мають фонематичного значення, оскільки в них реалізуються в різних позиціях варіанти тих самих фонем.

Л. Асіїв зазначає, що серед консонантних нарощень активним є аугмент /ч/, який утворює варіанти *-чат-*, *-част-* суфіксів *-ат-*, *-аст-*, пор.: *бахрома – бахромчатий, брижа – брижчатий, дим – димчастий, палуба – палубчастий, ріпа – ріпчастий, стовп – стовпчастий* тощо. Нарощені форманти *-чат-*, *-част-* виникли внаслідок перерозкладу твірної основи й суфіксів *-ат-*, *-аст-*. Дослідниця описує і нарощення /ч/ під час творення віддієслівних прикметників із суфіксами *-к-* та *-ат-*, зокрема: *гнути – гнучкий, переривати – переривчатий, поривати – поривчатий, наливати – наливчатий* (Асіїв, 2012, с. 20).

У прикметниковій системі сучасної української мови зафіксовані й інші типи нарощення, зокрема /л/ під час утворення відіменникових та віддієслівних дериватів із суфіксом *-ив-*: *шаноба – шанобливий, крик – крикливий; /й/* під час утворення прикметників від незмінних іменників іншомовного походження з кінцевою голосною фонемою за допомогою суфіксів *-ськ-*, *-н-*: *Сомалі – сомалійський, реле – релейний*, також цей вид аугментації відбувається під час деривації віддієслівних прикметників за допомогою суфіксів *-н-* та *-лив-*: *чутти – чуйний, дбати – дбайливий*. Таке нарощення закриває відкриту дієслівну основу, пристосовуючи її до прикметникового словотворення. Нарощення /ш/ характерне для відприслівникових прикметників із суфіксом *-н'*: *вчора – вчорашній, зовні – зовнішній*. Виявлено також нарощення /к/ під час творення відприкметникових та відіменникових дериватів із суфіксом *-уват-*: *зелений – зеленуватий, ледар – ледаркуватий*, проте така аугментація не регулярна.

Нарощення фонемної сполуки «голосна + приголосна» зафіксовано під час творення відіменникових дериватів за допомогою суфіксів *-ськ-* та *-н-*, спостерігаємо /ів/: *суддя – суддівський, князь – князівський*.

З латинського прикметникового суфікса *-ivus-* походить сполука /ив/, яка входить до складу нарощеного форманта *-лив-*: *асоціація – асоціативний, рефлексія – рефлексивний*. Аугментований варіант *-альн-* сформувався внаслідок поєднання латинського за походженням форманта *-alis-* і прикметникового суфікса *-н-*: *мінімум – мінімальний, артерія – артеріальний*. Нарощення /ар/ постало в результаті перерозкладу основи, зафіксоване під час утворення дериватів із суфіксом *-н-* від іменників іншомовного походження: *молекула – молекулярний, канікули – канікулярний*. Для деривації таких прикметників також властиве чергування твердих передньоязикових приголосних із парним м'яким перед /а/ нарощеного форманта.

Такі позиційні чергування відбуваються залежно від їхньої фонетичної позиції у слові й зумовлені живими фонетичними нормами сучасної мови (*Українська мова: енциклопедія*, 2000). Такі «рухливі» процеси в мові, що виникають під впливом соціально-суспільних зрушень, породжують на певному синхронному етапові мовні тенденції, які зумовлюють й варіювання певних норм.

Словотвірні процеси можуть протікати як у супроводі одного морфонологічного явища, так і за участю їхньої комбінації, тобто одночасної реалізації декількох морфонологічних явищ під час творення лексеми (Лучик, 2009, с. 68). Реалізація комбінації морфонологічних явищ «нарощення + чергування» відбувається за таким принципом: до твірної основи приєднується суфікс із інтерфіксом, зумовлений морфонологічною ситуацією (накопиченням приголосних на морфемному шві, структурною недостатністю твірної основи тощо).

А. Лучик наголошує, що почасти зафіксовані й комбінації «усічення + нарощення», пор.: *Душанбе – душанб-ин-ськ-ий*. Механізм взаємодії двох протилежних за своїм змістом морфонологічних явищ реалізується так: формальну несумісність твірної основи і словотворчого суфікса усуває утинання, результатом цього процесу може стати структурна недостатність твірної основи, семантична несумісність словотворчих морфем, яка подекуди зумовлена чинником асоціативного плану. У таких випадках між основою й суфіксом з'являється інтерфікс, пор.: *Григорій – григор-іан-ський* (Лучик, 2009, с. 68).

Отже, доволі часто в сучасній українській мові під час творення похідних лексем на стикові морфем відбуваються закономірні модифікації, переважно із залученням інтерфіксальної вставки. Інтерфіксація – нерегулярне явище, воно не є обов'язковим і зазвичай відбувається за аналогією. Перспективи подальших досліджень морфонологічних явищ у дериваційному контексті вбачаємо в аналізі інших морфонологічних змін на матеріалі різних частин мови, зокрема накладання морфем, утинання твірної основи, словотвірної альтернативи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Асіїв Л. Нарощення як морфологічне явище в прикметниках сучасної української літературної мови. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. Львів, 2012. № 57. С. 18–25.
- Городенська К. Г., Кравченко М. В. Словотвірна структура слова (відіменні деривати). Київ, 1981. 198 с.
- Гринберг Дж. Квантитативный подход к морфологической типологии языков. *Новое в лингвистике*. 1963. № 3. С. 60–94.
- Зверев А. Д. Словообразование в современных восточнославянских языках. Москва, 1981. 206 с.
- Земская Е. А. Современный русский язык. Словообразование. Москва, 1973. 304 с.
- Касевич В. Б. Морфология. Ленинград, 1986. 169 с.
- Клименко Н. Ф. Аглютинативність в українському словотворенні. *Українське мовознавство*. 1990. № 17. С. 96–104.
- Клименко Н. Ф. Інтерфікс. *Українська мова: енциклопедія* / за ред. В. М. Русанівського, О. О. Тараненка. Київ, 2000. С. 234–235.
- Ковалик І. І. Питання іменникового словотвору в східнослов'янських мовах у порівнянні з іншими слов'янськими мовами. Львів, 1958. 153 с.
- Лопатин В. В. Русская словообразовательная морфемика. Москва, 1977. 316 с.
- Лучик А. А. Про деякі проблеми сучасної морфології. *Магістеріум. Мовознавчі студії*. 2009. Вип. 37. С. 64–70.
- Пономаренко С. С. Морфонема і морфологічні процеси при словотворенні в сучасній українській мові. *Наукові праці. Філологія. Мовознавство*. 2016. Вип. 266. С. 109–113.
- Семиряк В. Д. Шляхи виникнення іменникових словотворчих варіантів. *Мовознавство*. 1971. № 5. С. 21–27.
- Словотвір сучасної української літературної мови / за заг. ред. М. А. Жовтобрюха. Київ, 1979. 406 с.
- Українська мова : енциклопедія / за ред. В. М. Русанівського, О. О. Тараненка. Київ, 2000. 752 с.
- Федурко М. Морфология відіменникового словотворення. Київ ; Дрогобич, 2003. 373 с.

IRYNA DENYSOVETS

THE PHENOMENON OF INTERFIXATION IN THE MODERN UKRAINIAN DERIVATION

The article deals with the main approaches to the interpretation of the morphological phenomenon of interfixation in Ukrainian linguistics. Different views of linguists on the concept of morphological modification are considered.

The aim of this study is to reveal the intrasystem organization of word formation in the aspect of morphology, to establish the features of morphological patterns on the example of interfixation.

The article gives a detailed analysis of the tendency to use in scientific circulation different terms for designation of word-forming phenomenon of interfixation.

The main idea of the article is that the interfixation is a morphological phenomenon in which, during word formation, between the two morphemes, a sound asemantic insertion appears, eliminating phonemes that contradict the principles of morphology or are not specific to a particular morphemic structure of the word. The sound pad is characterized by a lack of meaning (that is, it is semantic). Such sound pads may appear by analogy, in the word they perform a purely single function.

The article is of great help to understand that quite often, in modern Ukrainian, when creating derivatives of tokens on butt morphemes, regular modifications occur, mainly with the use of interfix insertion. Interfixation is an irregular phenomenon, optional, and usually occurs by analogy. The prospects for further studies of morphological phenomena in the derivational context are seen in the analysis of other morphological changes on the material of different parts of the language, including the imposition of morphemes, the abolition of the solid basis, the word-forming alternative.

Key words: morphology; interfixation; sound pad; interfix; word-formation suffix; extension.

REFERENCES

- Asiiv, L. (2012). Naroshchennia yak morfonolohichne yavlyshche v prykmetnykakh suchasnoi ukrainiskoi literaturnoi movy [Extension as a morphological phenomenon in adjectives of modern Ukrainian literary language]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya filolohichna [Bulletin of the University of Lviv. The series is philological]*, 57, 18-25 [in Ukrainian].
- Fedurko, M. (2003). *Morfonolohiia vidimennykovoho slovotvorennia [Morphology of noun phrase formation]*. Kyiv; Drohobych [in Ukrainian].
- Grinberg, Dzh. (1963). Kvantitativnyj podhod k morfologicheskoi tipologii jazykov [A quantitative approach to the morphological typology of languages]. *Novoe v lingvistike [New in Linguistics]*, 3, 60-94 [in Russian].
- Horodenska, K., & Kravchenko, M. (1981). *Slovotvirna struktura slova (vidimenni deryvaty) [Word structure of word (distinctive derivatives)]*. Kyiv [in Ukrainian].
- Kasevich, V. (1986). *Morfonologija [Morphology]*. Leningrad [in Russian].
- Klymenko, N. (1990). Ahliutynatyvnist v ukrainkomu slovotvorenni [Agglutination in Ukrainian word formation]. *Ukrainske movoznavstvo [Ukrainian linguistics]*, 17, 96-104 [in Ukrainian].
- Klymenko, N. (2000). Interfiks [Interfix]. In Rusaniivskiyi, V. M. & Taranenko, O. O. (Eds.), *Ukrainska mova: entsyklopediia [Ukrainian language: encyclopedia]* (pp. 234-235). Kyiv [in Ukrainian].
- Kovalyk, I. (1958). *Pytannia imennykovoho slovotvoru v skhidnoslov'ianskykh movakh u porivnianni z inshymy slov'ianskymy movamy [Issues of noun word formation in Eastern Slavic languages in comparison with other Slavic languages]*. Lviv [in Ukrainian].
- Lopatin, V. (1977). *Russkaja slovoobrazovatel'naja morfemika [Russian word-forming morphemic]*. Moskva [in Russian].
- Luchyk, A. (2009). Pro deiaki problemy suchasnoi morfonolohii [About some problems of modern morphology]. *Mahisterium. Movoznavchi studii [Master's degree. Linguistic studios]*, 37, 64-70 [in Ukrainian].

- Ponomarenko, S. (2016). Morfonema i morfonolohichni protsesy pry slovotvorenni v suchasni ukrainskii movi [Morphoneme and morphonological processes in word formation in modern Ukrainian]. *Naukovi pratsi. Filolohiia. Movoznavstvo* [Scientific works. Philology. Linguistics], 266, 278, 109-113 [in Ukrainian].
- Rusanivskiy, V. M., & Taranenko, O. O. (Eds.). (2000). *Ukrainska mova: entsyklopediia* [Ukrainian language: encyclopedia] (2000). Kyiv [in Ukrainian].
- Semyriak, V. (1971). Shliakhy vynyknennia imennykovykh slovotvorchykh variantiv [Ways of occurrence of noun word-forming variants]. *Movoznavstvo* [Linguistics], 5, 21-27 [in Ukrainian].
- Zemskaja, E. (1973). *Sovremennyj russkij jazyk. Slovoobrazovanie* [Modern Russian language. Word formation]. Moskva [in Russian].
- Zhovtobriukha, M. A. (Ed.). (1979). *Slovotvir suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy* [Word-formation of Modern Ukrainian Literary Language]. Kyiv [in Ukrainian].
- Zverev, A. (1981). *Slovoobrazovanie v sovremennyh vostochnoslavjanskih jazykah* [Word formation in modern East Slavic languages]. Moskva [in Russian].

Отримано 09.10.2019 р.